dr hab. Wiesław Jasiński, prof. WSPol
Wyższa Szkoła Policji

Szczytno, 6.04.2020

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Katarzyny Sulimy pt. *Transgraniczna przestępczość karuzelowa – aspekty kryminologiczne, kryminalistyczne i prawne*, napisanej pod kierunkiem dr. hab. Wojciecha Filipkowskiego, prof. UwB w Katedrze Prawa Karnego i Kryminologii Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

I. Uwagi wstępne

W związku z powołaniem mnie w dniu 7 lutego 2020 r. przez Radę Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku na recenzenta w przewodzie doktorskim Pani mgr Katarzyny Sulimy przedstawiam ocenę rozprawy doktorskiej pt. *Transgraniczna przestępczość karuzelowa – aspekty kryminologiczne, kryminalistyczne i prawne* napisanej pod kierunkiem dr. hab. Wojciecha Filipkowskiego, prof. UwB. Celem oceny jest ustalenie czy ta rozprawa doktorska spełnia wymogi przewidziane w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U z 2017 r., poz. 1789 z późn. zm.).

II. Wybór tematu rozprawy doktorskiej oraz ocena jej płaszczyzny formalno-redakcyjnej

1. Temat rozprawy został wybrany trafnie. Jest on ważny w wymiarze praktycznym i naukowym. Jego aktualność wynika głównie z poziomu zagrożenia transgranicznej przestępczości karuzelowej dla bezpieczeństwa ekonomicznego państwa (str. 5) oraz dynamiki działań prowadzonych przez organy ścigania przeciwko tej kategorii. Autorka odnotowuje stan deficytu *...artykułów oraz opracowań obejmujących tę tematykę (str. 12).* Twierdzi, w tym kontekście, że *...w piśmiennictwie dominują głównie pozycje w formie artykułów naukowych o charakterze przyczynkarskim opisującym wybrane, cząstkowe aspekty przedmiotowego zagadnienia. (...) W związku z powyższym Autorka chciałaby uzupełnić tę lukę w literaturze przedmiotu poprzez dokonanie kompleksowej analizy zjawiska transgraniczej przestępczości karuzelowej w ujęciu kryminologicznym, kryminalistycznym i prawnym* (cytat za Autorką: s. 9).

2. Rozprawa doktorska Pani mgr Katarzyny Sulimy ma, dopuszczoną przez art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U z 2017 r., poz. 1789 z późn. zm.), formę maszynopisu książki i liczy (ponumerowanych od spisu treści) 286 stron. Dzieło obejmuje wprowadzenie, sześć rozdziałów, podsumowanie, bibliografię oraz wykaz tabel, wykresów, rysunków i zdjęć. W konstrukcji dysertacji daje się wyodrębnić pięć części. Pierwszą stanowi opis metodyki badań (rozdział I). Drugą stanowi kryminologiczna charakterystyka transgranicznej przestępczości karuzelowej – jej ewolucji i wybranych aspektów (rozdział II i III). Trzecia obejmuje aspekty kryminalistyczne (rozdział IV). Część czwarta dotyczy odpowiedzialności karnej i karnoskarbowej za transgraniczne przestępstwa karuzelowe (rozdział

V). Wreszcie piąta obejmuje praktyczny wymiar transgranicznej przestępczości karuzelowej (rozdział VI). Konstrukcja jest przemyślana. Zachowane są proporcje objętościowe pomiędzy poszczególnymi częściami. Układ rozdziałów nierozbudowany, ascetyczny.

3. We wprowadzeniu Autorka opisuje genezę transgranicznej przestępczości karuzelowej oraz złożony charakter tego fenomenu. Przedstawia też szczegółowo zawartość poszczególnych rozdziałów.

4. Podsumowanie nie jest obszerne. Autorka na zaledwie 4 stronach *de facto* przekonuje, że pozytywnie zweryfikowała hipotezy formułowane w rozdziale I. Czyni to niezwykle syntetycznie powtarzając istotne fragmenty z rozdziałów merytorycznych.

5. Odrębnie należy odnieść się do kwestii terminologicznej. Autorka stosuje mnóstwo pojęć kryminologiczno-podatkowych, które umiejętnie definiuje. Zachowuje reżim terminologiczny w sposób godny podziwu i w pełni profesjonalny.

6. Język Autorki jest precyzyjny i prawniczo fachowy. Konstrukcje zdań są logiczne i poprawne, co dla prezentacji skomplikowanej materii jest bardzo ważne. Nie znaczy to jednak, że Autorka nie ustrzegła się wielu wadliwości językowych. Zdecydowanie za często pojawia się w pracy ujęcie publicystyczne i to we fragmentach, kiedy konieczne staje się korzystanie z przemyślanych konstrukcji opisujących zagadnienia kryminologiczne czy ścisłe prawnopodatkowe. Zatem negatywnie oceniam przykładowo następujące sformułowania: *„został okrzyknięty ojcem chrzestnym polskiej mafii"* (str. 24), *„wplatali zachowania niezgodne z prawem w legalnie prowadzoną działalność gospodarczą" (str. 24), „światło dzienne ujrzały głębokie powiązania struktur przestępczych" (str. 25), „ten czteroletni okres był wręcz rajem dla*

sprawców" (str. 25), „zorganizowana grupa przestępcza jeszcze do niedawna kojarzona była z bandą „dryblasów" o specyficznym dresowym ubiorze i złotymi łańcuchami na szyi" (str. 28), „ustawodawca używając pojęcia przestępczość zorganizowana miał na myśli" (str. 32), „niewątpliwie podatki stanowią dla podatników pewną dolegliwość" (str. 58), „równie wielką rzeszę płatników ma podatek od wartości dodanej (VAT), znacznie mniejsza, aczkolwiek pokaźna liczba uiszcza podatek akcyzowy" (str. 58), „przechodząc do ofensywy w obszarze wyłudzeń podatków" (str. 61), „pomysłowość organizatorów karuzeli podatkowych nie zna granic" (str. 107), „najbardziej bezwzględna i agresywna forma wykorzystywania konstrukcji podatku VAT" (str. 110), „GIIF zgłębiał tajniki przestępczości karuzelowej" (str. 252).

Kilka błędów uznać można za poważne. Zakładam, że o swojej osobie powinno pisać się z małej litery, tymczasem Autorka używa, niestety nieprzypadkowo, bo w bardzo wielu miejscach literę dużą – Autorka, np. s. 13 i s. 114. Uważam, że przed określeniem liczebnikowym daty Autorka powinna używać wyrazu „dnia", np. s.95. Kilkakrotnie Autorka używa małej litery dla przymiotników geograficznych, np. *„Europie Środkowo-wschodniej" (str. 25).* Istotnym błędem w języku prawniczym jest pisany skrótem na początku zdania *„art."*, np. s. 164 czy s. 175 oraz w bardzo wielu innych miejscach.

Wiele zdań wymaga zmian bowiem tworzy konstrukcje nielogiczne, np. *„Za kolebkę zjawiska przestępczości zorganizowanej na świecie uważane są XIX-wieczne Włochy, gdzie na przestrzeni lat występowały i występują zorganizowane grupy przestępcze..."* (s. 22); *„Mimo, że w literaturze przedmiotu najczęściej jako początek przestępczości zorganizowanej w Polsce wskazuje się rok 1990, to jednak jej polskie korzenie datuje się już na XVI wiek, kiedy to grupy społeczne określane jako tzw. ludzie luźni, zostali zepchnięci lub świadomie wybrali życie poza kręgiem podstawowych grup społecznych"* (s. 22); *„Kształtujące się w nowych strukturach polityczno-gospodarczych państwo nie było w stanie skutecznie przeciwstawić się*

przestępczości zorganizowanej, bowiem nie posiadało żadnych profesjonalnie przygotowanych służb. Nowo powołana policja przechodziła głębokie zmiany, brakowało też wyspecjalizowanych i odnajdujących się w nowej sytuacji służb skarbowych" (s. 25); *„W ramach socjologicznych czynników kryminogennych przestępczości podatkowej istotne jest kluczowe znaczenie przekonania o powszechności nadużyć podatkowych sprzyjającemu naruszeniom prawa"* (s.71); *„Przestępcy gospodarczy wykorzystują w swojej działalności pracowitość, pomysłowość, spryt, a przede wszystkim towary w postaci materialnej, jak i niematerialnej: pieniądze, rzeczy..."* (s. 38).

7. Autorka dokonała wnikliwej korekty ale nie ustrzegła się błędów w warstwie interpunkcyjnej czy fleksyjnej oraz tzw. literówek, np. *„...diagnozując to zjawisko wskazują jego najważniejsze aspektów takie jak: wieloaspektowość, zmienność, szara strefa, powiązania z legalną działalnością..."* (str. 53).

III. Ocena warstwy metodologicznej rozprawy

1. Lektura rozprawy doktorskiej Pani mgr Katarzyny Sulimy daje podstawy do stwierdzenia, że proces badawczy, jaki Autorka przeprowadziła jest prawidłowy. Przedmiotem badań prowadzonych w rozprawie jest problematyka transgranicznej przestępczości karuzelowej. Autorka zastrzega (s. 16), że badania nie mają jedynie charakteru dogmatycznego. Lektura rozprawy potwierdza to założenie. Zastosowano w badaniach metodę: dogmatyczno-prawną, historyczną, analizy literatury przedmiotu, analizy orzecznictwa sądowego, przypadków indywidualnych, analityczną, badania dokumentów, statystyczną. Praca ma niewątpliwie charakter interdyscyplinarny. Autorka łączy rozważania prawne, kryminologiczne i

kryminalistyczne. Takie podejście jest możliwe dzięki zarówno wysokiej dojrzałości prawniczej i intelektualnej Doktorantki.

2. Na wysoką ocenę zasługuje sposób prowadzenia rozważań komparatystycznych. Autorka sięga do aktów prawa międzynarodowego i prawa unijnego oraz prawa krajowego. Schemat porównawczy stosuje konsekwentnie przede wszystkim w rozdziale V.

3. Celem rozprawy Pani mgr Katarzyny Sulimy jest wieloaspektowa analiza zjawiska transgranicznej przestępczości karuzelowej w ujęciu kryminologicznym, kryminalistycznym i prawnym poprzez: opis genezy i zagadnień definicyjnych tej kategorii, wskazanie czynników kryminogennych i branż wykorzystywanych do tej przestępczości, przedstawienie profilu sprawców, charakterystykę *modus operandi*, zdekodowanie znamion przestępczych, *case study* oraz analitykę statystyczną.

4. Autorka konstruuje w pracy hipotezę główną: transgraniczna przestępczość karuzelowa zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym jest zjawiskiem wieloaspektowym, wykorzystującym skomplikowane mechanizmy wyłudzania podatku VAT przez zorganizowane grupy przestępcze o złożonym *modus operandi*, której celem jest uzyskanie nienależnych korzyści finansowych powodujących uszczerbek w budżecie państwa. Stawia też siedem tez szczegółowych. Według pierwszej, transgraniczna przestępczość karuzelowa wywodzi się z przestępczości zorganizowanej, wśród której z upływem lat wyodrębniła się przestępczość gospodarcza i podatkowa, a następnie vatowska i karuzelowa. Druga hipoteza stanowi, że główne czynniki kryminogenne oszustw karuzelowych to istnienie w ramach UE jednolitego rynku wewnętrznego oraz konstrukcja podatku VAT. Zgodnie z trzecią hipotezą, karuzela podatkowa to sieć spółek stanowiących zazębiające się ogniwa

mechanizmu, które pozorują fikcyjne transakcje handlowe a każdy z uczestników procederu odgrywa ściśle określoną rolę i działa według zasad ściśle określonych przez organizatorów całego przedsięwzięcia. Hipoteza czwarta definiuje cechy charakterystyczne znikających podatników. Zgodnie z hipotezą piątą odpowiedzialność karna za oszustwo karuzelowe opiera się głównie na przepisach art. 258 k.k., art. 270-271 a k.k., 277a-277d k.k., art. 286 k.k., art. 299 k.k., 54-56 k.k.s, art. 62 k.k.s. oraz art. 76 k.k.s. Hipoteza szósta stanowi, że można znaleźć przykłady spraw karnych potwierdzających cechy oszustw karuzelowych będących przedmiotem opracowań teoretycznych. Ostatnia hipoteza stanowi, że Generalny Inspektor Informacji Finansowej zbyt późno objął swym zainteresowaniem przestępczość karuzelową ale czyni to obecnie w szerokim zakresie.

5. Uważam, że cele badań i hipotezy główne są tak skonstruowane, że świadczą o wysokiej jakości rozprawy. Jednocześnie stwierdzam, że weryfikacja poszczególnych hipotez jest prowadzona z nierównym zaangażowaniem w kolejnych rozdziałach pracy i bardzo różny jest poziom badawczy wobec nich. Najwyżej w tym zakresie oceniam weryfikację hipotezy czwartej, szóstej i siódmej.

6. Bardzo wysoko oceniam wykorzystaną przez Autorkę metodę badawczą polegającą na analizie indywidualnych przypadków. Jej zastosowanie umożliwiło przedstawienie charakterystyki mechanizmów transgranicznej przestępczości karuzelowej.

IV. Merytoryczna ocena rozprawy

1. Recenzowana praca stanowi dzieło bardzo interesujące i wartościowe. Może być inspiracją dla poszukiwania nowych kierunków badawczych. Zasługuje na pozytywną ocenę. W warstwie szczegółowej pragnę sformułować kilka uwag merytorycznych, istotnych dla uzasadnienia tej oceny ale też wyznaczających kierunki dalszych badań Pani mgr Katarzyny Sulimy. Jej praca, co raz jeszcze podkreślam, świadczy o wysokim potencjale i życzyć należy Pani magister sukcesów na polu wnikania w merytoryczną stronę zorganizowanej przestępczości skarbowej, co służyć może w konsekwencji podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa państwa.

2. Na początek egzemplifikować należy pogląd, który Autorka prezentuje w kilku miejscach rozprawy. Otóż twierdzi, że zorganizowane grupy przestępcze odznaczają się szczególnymi możliwościami przystosowawczymi, dzięki którym działają jak sprawne przedsiębiorstwa stale dostosowując się do zmieniającego się rynku. W miejsce działalności nieopłacalnej lub przynoszącej w danej chwili mniejsze zyski pojawiają się jej nowe, bardziej dochodowe formy. Wydaje się, że wokół tego twierdzenia należałoby konstruować w pracy wiele hipotez dotyczących przestępczości skarbowej. Wtedy też niepotrzebne są wywody Autorki o genezie przestępczości zorganizowanej (przede wszystkim w ujęciu międzynarodowym) czy o przekształcaniu się przestępczości zorganizowanej w gospodarczą itp. Teza o przystosowywaniu się grup przestępczych do warunków rynkowych jest sama w sobie tak pojemna i atrakcyjna naukowo, że zbędne staje się standardowo przyjmowane przez naukowców podejście historyczne do przestępczości zorganizowanej.

3. Autorka sięga po doktrynę w zakresie charakteryzowania przestępczości zorganizowanej i gospodarczej. Szkoda, że tak szczątkowo przedstawia teorię

przestępczości białych kołnierzyków. Ma ona zastosowanie do transgranicznej przestępczości karuzelowej. Autorka po raz pierwszy w pracy powołuje się na nią na str. 28 (nie cytując zresztą jej twórcy – E.H.Sutherlanda) i wykorzystuje ją do stwierdzenia, że obecne grupy przestępcze nie mają określonego zasięgu terytorialnego, a ich aktywność ma wymiar transgraniczny. Należy zgodzić się z tym. Choć z drugiej strony, do potwierdzenia tej tezy niekonieczne staje się przywoływanie teorii białych kołnierzyków. Potrzebna staje się natomiast w ujęciu kryminalistycznym, wtedy, kiedy charakteryzuje się *modus operandi* przestępstw skarbowych. Teoria z lat 40. oraz rozwijana w latach 50. i później w zdumiewający sposób przydatna jest do opisu współczesnej przestępczości gospodarczej i finansowo-ekonomicznej.

4. Wydaje się, że wywody na temat definicji przestępczości zorganizowanej czy przestępczości gospodarczej są zbyt rozbudowane a jednocześnie Autorka nie potrafi ich wykorzystywać do prezentowania głównej problematyki pracy – transgranicznej przestępczości karuzelowej. Zajmują natomiast znaczną część rozdziału drugiego. W tej sferze najkorzystniej wypada charakteryzowanie transgraniczności (międzynarodowości) przestępstwa. Ma ono bezpośrednie zastosowanie do problemu głównego pracy.

5. Autorka konstruuje trafnie tezę, że przestępczość gospodarcza stanowi największy obszar działalności zorganizowanych grup przestępczych i jest najszybciej ewoluującą formą działalności przestępczej. Wspiera ją licznymi charakterystykami kryminologicznymi ale zauważalny jest deficyt metody statystycznej w tym zakresie.

6. W pracy wyodrębnia się przestępczość gospodarczą (ekonomiczną) i ekonomiczno-finansową. Autorka nie bez problemów radzi sobie z wyróżnikami obu kategorii. Sprawnie przedstawia ich typologie. Często

zresztą Jej podejście jest atrakcyjniejsze i bardziej poprawne niż wynikające z cytowań, np. na stronie 42 rozprawy.

7. Na stronie 44 Autorka przytacza uniwersalny pogląd prof. A. Ratajczaka o tym, że ewolucja i zmiany w funkcjonowaniu przestępczości gospodarczej dokonywane były w latach 90. na czterech płaszczyznach: ilościowej (znaczny wzrost liczby przestępstw z uwagi na niedostateczny system zabezpieczeń), genetycznej (zmiana ustroju państwa powodująca pojawienie się nowych czynników kryminogennych), fenomenologicznej (pojawienie się nowych sposobów popełniania przestępstw związanych z rozwojem technik informacyjnych) oraz strukturalnej (pojawienie się nowych, nieznanych wcześniej patologii społecznych). Jednocześnie wiele tego typu ujęć – istotnych dla polskiej nauki kryminologii, np. prof. Pływaczewskiego, prof. Górniok czy prof. Kołeckiego – Autorka nie potrafi odnieść do fenomenu transgranicznej przestępczości karuzelowej. Tymczasem ich uniwersalność ma tu zastosowanie. Takie recypowanie poglądów naukowych z lat 90. miałoby istotną naukową wartość dodaną.

8. Autorka na str. 50 przedstawia cztery koncepcje rozumienia pojęcia przestępczości gospodarczej. Pierwsza to tzw. ujęcie administracyjne, zgodnie z którym przestępstwami gospodarczymi są zakazane przez prawo zachowania, które wyrządzają szkodę lub zagrażają jej wyrządzeniem ponadindywidualnym interesom gospodarczym. Druga koncepcja przestępczości gospodarczej nazywana dziennikarską zakłada, że jest to „refleks dziennikarskiej tradycji poszukiwania sensacji, wykrywania i śledzenia afer i skandali". Trzeci tzw. profesjonalny model rozumienia pojęcia przestępczości gospodarczej utożsamia ją z przestępczością przedsiębiorstw. Ostatnia koncepcja rozumienia przestępczości gospodarczej zawiera w sobie zbiór koncepcji powstałych pod wpływem ideologii marksistowskiej, których

podstawowym założeniem była teza, iż zarówno patologiczne zachowania gospodarcze, jak i sposób reakcji władz na nie są w warunkach kapitalizmu podporządkowane mechanizmowi wykorzystywania niższych klas społecznych. Autorka prezentując te koncepcje umiejscawia je w latach 80. Tymczasem jednoznacznie należy podkreślić, że trzy spośród nich mają zastosowanie współcześnie i mogła je wykorzystać także do charakteryzowania transgranicznej przestępczości karuzelowej.

9. Autorka dokonuje podziału przestępstw w zakresie podatku VAT. Dla przykładu, na stronie 65 przedstawia intersujący diagram. Jednocześnie nie znajduję żadnego komentarza do niego. Podobną metodę stosuje kilkakrotnie w pracy. Mam szereg zastrzeżeń do proponowanego ujęcia na stronie 65, ale jednocześnie trudno jednoznacznie odnieść się do niego nie poznając argumentacji Autorki. Dotyczy to wielu fragmentów rozdziału drugiego pracy. Wiele jego elementów jest powtarzanych i mało wnoszących do badań w tym obszarze. Swoista puenta znajduje się na stronie 69. Pojawia się tam diagram na końcu rozdziału. Za nim nie ma już żadnego komentarza.

10. W rozdziale IV Autorka prezentuje kryminalistyczne aspekty przestępczości karuzelowej. Jest to zdecydowanie najlepsza część pracy. Wykazuje w niej samodzielny warsztat badawczy. Jej ujęcia są precyzyjne i szczegółowe. Poparte atrakcyjnym przekazem graficznym, koniecznym dla tej problematyki. Znajduję w nim wiele przykładów stanowiących naukową wartość dodaną w zakresie badań nad transgraniczną przestępczością karuzelową.

11. Aspekty prawne w rozdziale V zaprezentowane są jedynie w sposób poprawny. Autorka przedstawia też komentarz do nowych przepisów kodeksu karnego w zakresie fałszerstwa materialnego i intelektualnego

wprowadzonych tam w 2017 roku. Zdaniem Autorki, by móc ocenić efekty wprowadzenia tzw. przestępstw fakturowych do kodeksu karnego należy zaczekać kilka lat i wówczas, bazując na statystykach popełnianych przestępstw, a przede wszystkim wpływów do budżetu państwa z tytułu VAT, dokonać rzetelnej oceny (s. 177). Trudno zgodzić się z tym poglądem. W rozprawie doktorskiej jest miejsce dla szerokiego komentarza, który może dotyczyć poszczególnych przestępstw stypizowanych w nowelizacji do kodeksu karnego; może obejmować uzasadnienie ustawodawcy decydującego się na zmiany czy polemikę z poglądami wielu naukowców i praktyków na ich temat. Wydaje się, że Autorka mogła zaprezentować też własny pogląd na temat możliwości wykorzystania tych przepisów wobec transgranicznej przestępczości karuzelowej. Tymczasem powiela jedynie stanowisko, że zachwiane zostały proporcje pomiędzy przestępstwami materialnymi z art. 76 k.k.s., a przestępstwami fakturowymi formalnymi z k.k., za które przewidziano nieproporcjonalnie wysokie sankcje karne. Twierdzi Ona, że podnosząc przestępstwa fakturowe do rangi zbrodni, w tym zbrodni najcięższej z art. 277 a k.k. zagrożonej karą 25 lat pozbawienia wolności naruszono spójność systemu prawa karnego w zakresie ochrony poszczególnych dóbr prawnych. Skala ochrony najcenniejszych dóbr prawnych, takich jak życie ludzkie, pokój nie powinna być analogiczna do stopnia ochrony wiarygodności dokumentów. W tym kontekście Autorka zapomina o odpowiedzialności karnej za fałszowanie pieniędzy oraz o aspektach historycznych i gospodarczych stanowienia prawa karnego.

12. Odrębnie Autorka potraktowała odpowiedzialność za przestępstwa vatowskie na podstawie przepisów kodeksu karnego skarbowego. Komentarz uznaję za poprawny. Wydaje się, że co najmniej jedna kwestia została jednakże potraktowana zbyt wąsko. Chodzi mianowicie o błędną praktykę stosowania konstrukcji idealnego zbiegu przestępstw, o którym stanowi art. 8 par. 1 k.k.s.

Prokuratura Generalna w okresie największej dynamiki przestępczości vatowskiej nie przygotowała żadnych zaleceń w zakresie problematyki postępowania przy kwalifikowaniu przestępstw wyczerpujących znamiona czynów spenalizowanych zarówno w kodeksie karnym, jak i w kodeksie karnym skarbowym. Zalecenia takie powinny np. określać schemat następujących działań prokuratorskich: a) ocena stanu faktycznego prowadzi do wniosku, że ujawnione zdarzenia wyczerpują znamiona czynów kwalifikowanych zarówno z k.k., jak i z k.k.s.; b) w kolejnym kroku należy zastosować konstrukcję z art. 8 par. 1 k.k.s. – następuje rozdzielenie dalszych rozważań w zakresie kwalifikacji na dwa dychotomiczne obszary – odrębnie dla k.k. i odrębnie dla k.k.s.; c) w ramach obu autonomicznych obszarów następuje stosowanie reguł wyłączenia wielości ocen, w wyniku czego powstaje ostateczna wersja przyjętych kwalifikacji – odrębnie dla czynów k.k. i odrębnie dla tych z k.k.s. Odmienne postępowanie: „milczące założenie, że nie zachodzi idealny zbieg przestępstw, o jakim mowa w art. 8 par. 1 k.k.s.", albo stosowanie art. 8 par. 1 k.k.s. nie na początku procesu kwalifikacji, ale na jego końcu – prowadziło do ułomnych w tamtym okresie efektów procesowych i była jedną z przyczyn braku skuteczności w walce z przestępczością vatowską. Autorka o tym traktuje bardzo pobieżnie.

13. Autorka odrębnie zaprezentowała Wytyczne Prokuratora Generalnego nr 5/17 z dnia 10 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa związane z procederem wyłudzenia nienależnego zwrotu podatku VAT oraz innych oszukańczych uszczupleń w tym podatku. Wskazano w nich m.in. na konieczność stosowania instytucji idealnego zbiegu przestępstw określoną w art. 8 k.k.s. a także sposobu prowadzenia postępowań przygotowawczych kwalifikowanych na podstawie przepisów k.k. wprowadzonych w 2017 r.

14. Nie podzielam poglądu Autorki, że raport sejmowej Komisji Śledczej ds. VAT miał wymiar polityczny (s. 13). Trzeba pamiętać, że komisję tą wspierała grupa wybitnych ekspertów, w tym naukowców. Mieli oni duży wpływ na raport końcowy i trudno zakładać, że nie wykorzystali swojej wiedzy w tym zakresie. Zatem wydaje się, że tego typu dokumenty oraz inne elementy prac samej komisji mogły w pracy Pani mgr Katarzyny Sulimy stanowić istotny materiał badawczy a tymczasem spuentowane zostały jednym zdaniem na str. 13.

V. Konkluzja

1. Stwierdzam jednoznacznie, że rozprawa doktorska Pani mgr Katarzyny Sulimy pt. *Transgraniczna przestępczość karuzelowa – aspekty kryminologiczne, kryminalistyczne i prawne* napisana pod kierunkiem dr. hab. Wojciecha Filipkowskiego, prof. UwB spełnia kryteria określone w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U z 2017 r., poz. 1789 z późn. zm.) i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego a także potwierdza głęboką wiedzę teoretyczną Kandydatki w zakresie nauk prawnych.
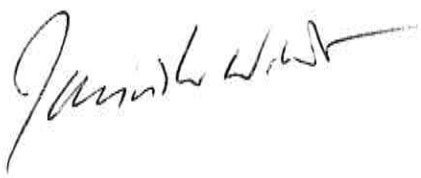
2. Wnoszę o dopuszczenie Pani mgr Katarzyny Sulimy do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.